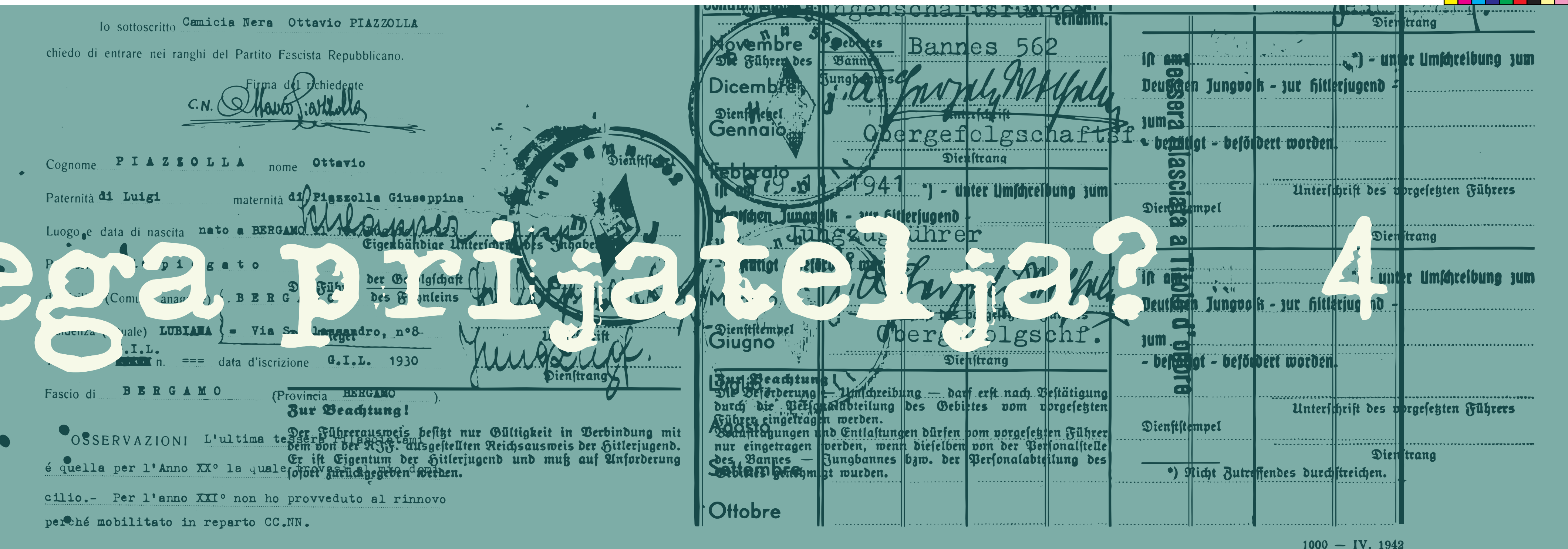

Poznaš sovražnika bolj kot svojega prijatelja? 4

Sledenje, razvrščanje in nadzor s pomočjo kartotek (1920–1980)

Oborožen upor – kartoteke partizanskega tabora

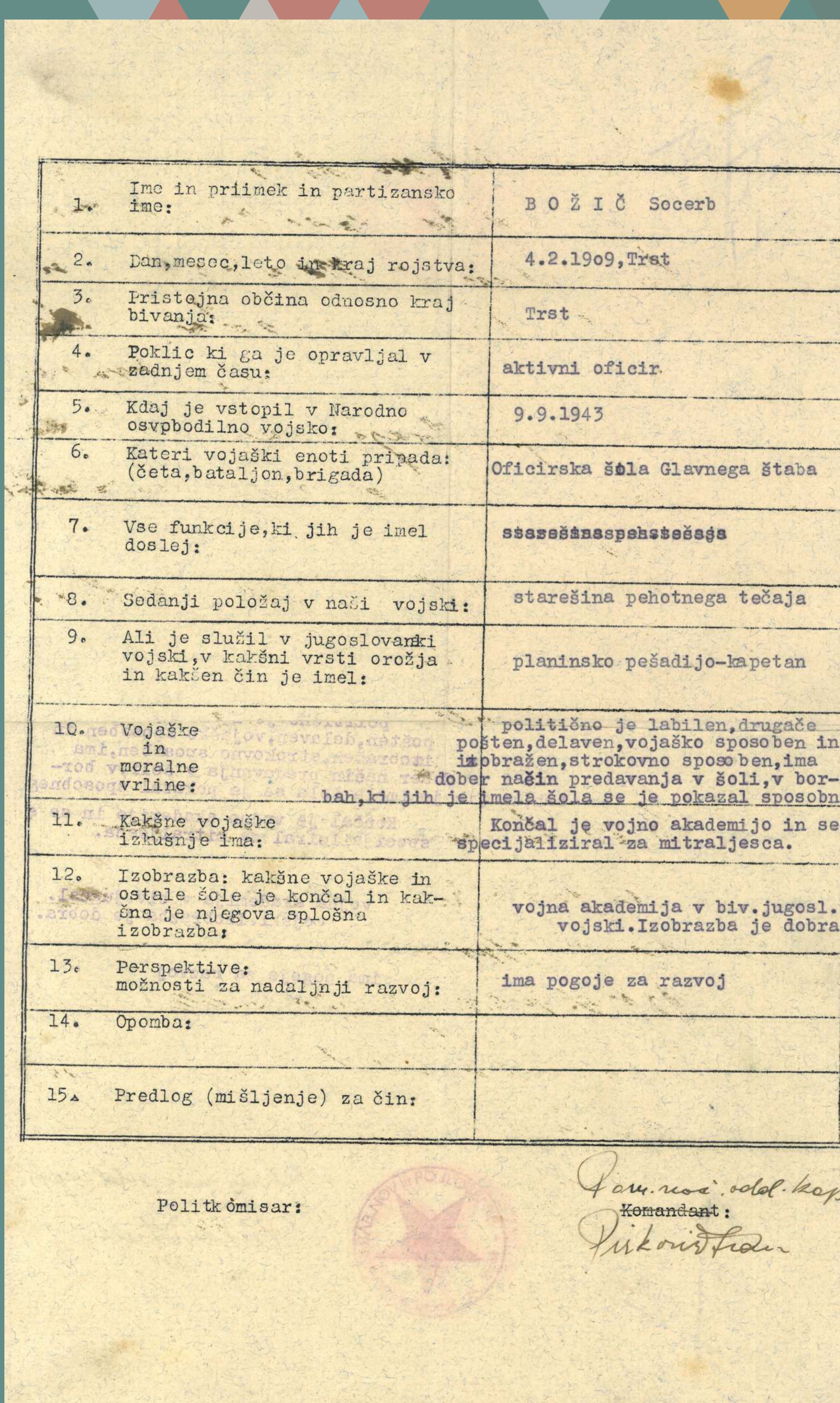
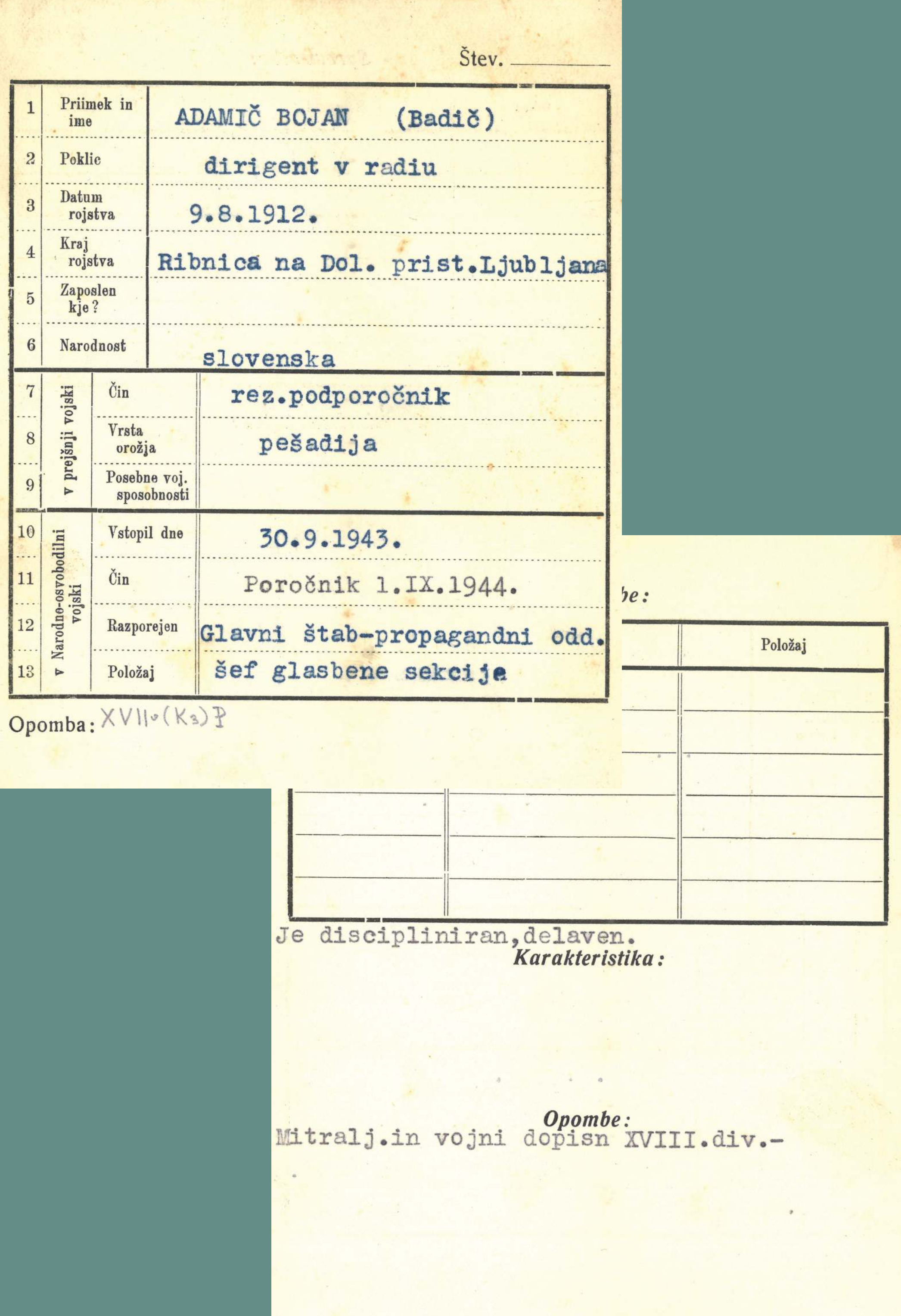
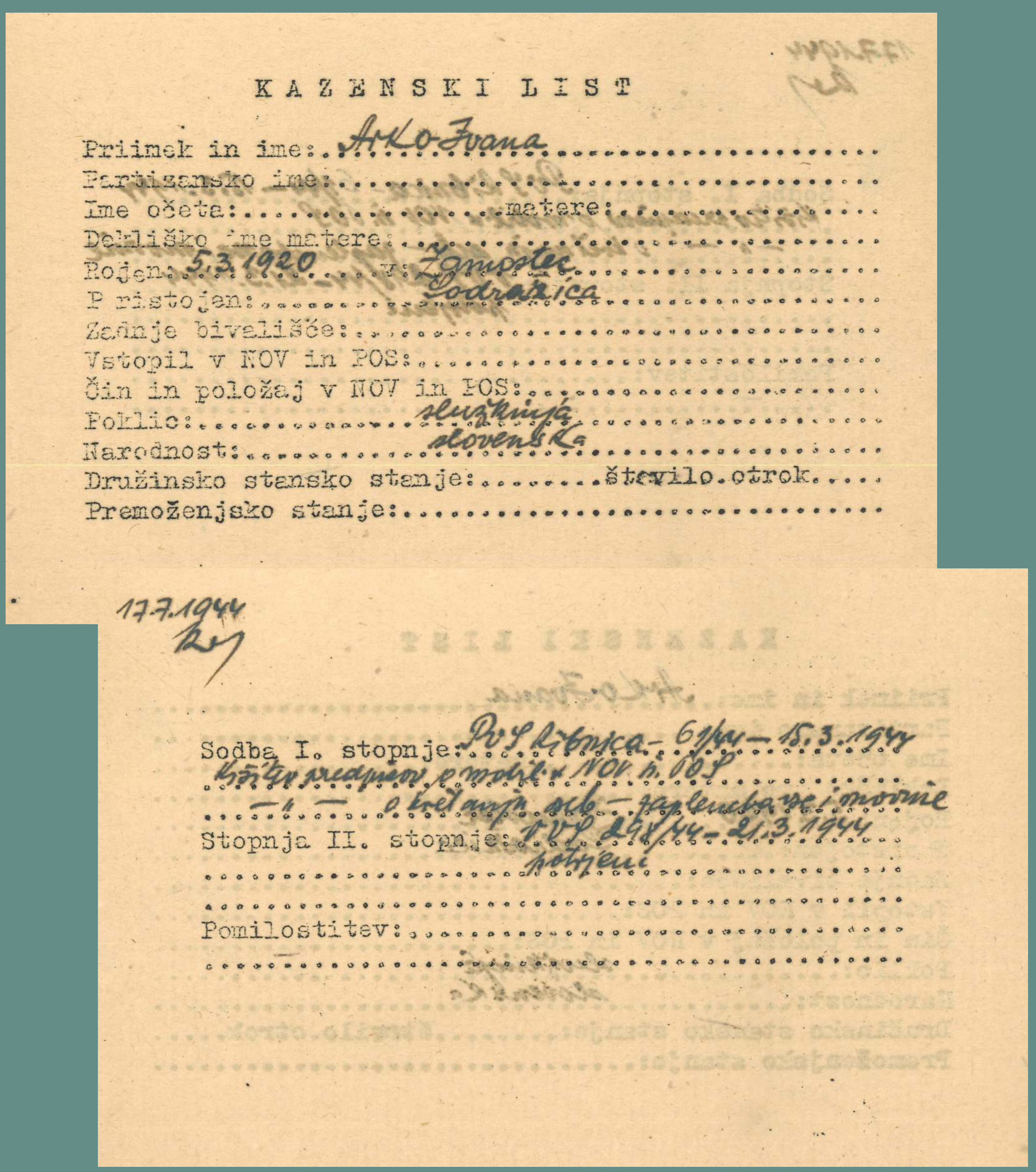
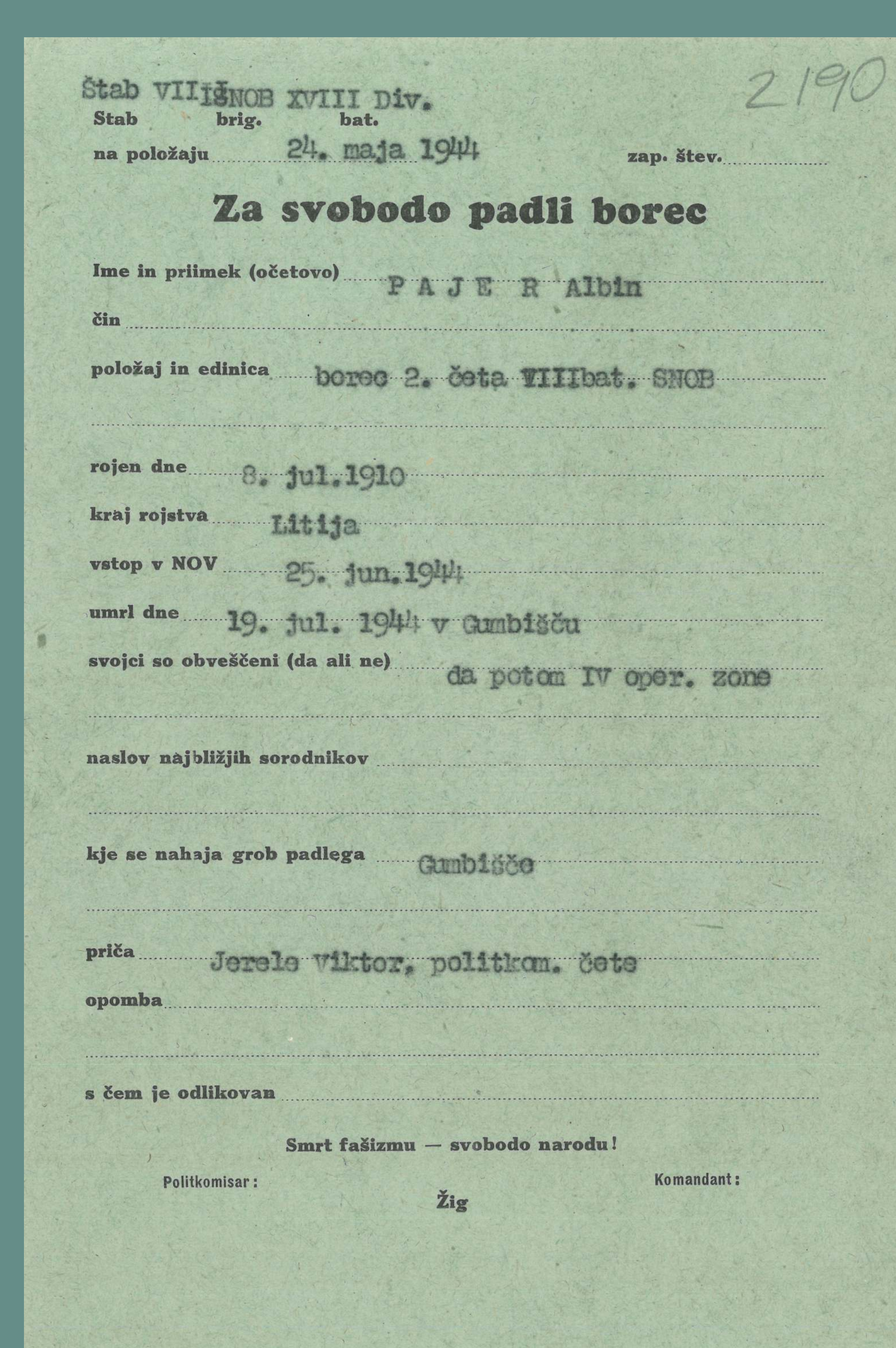
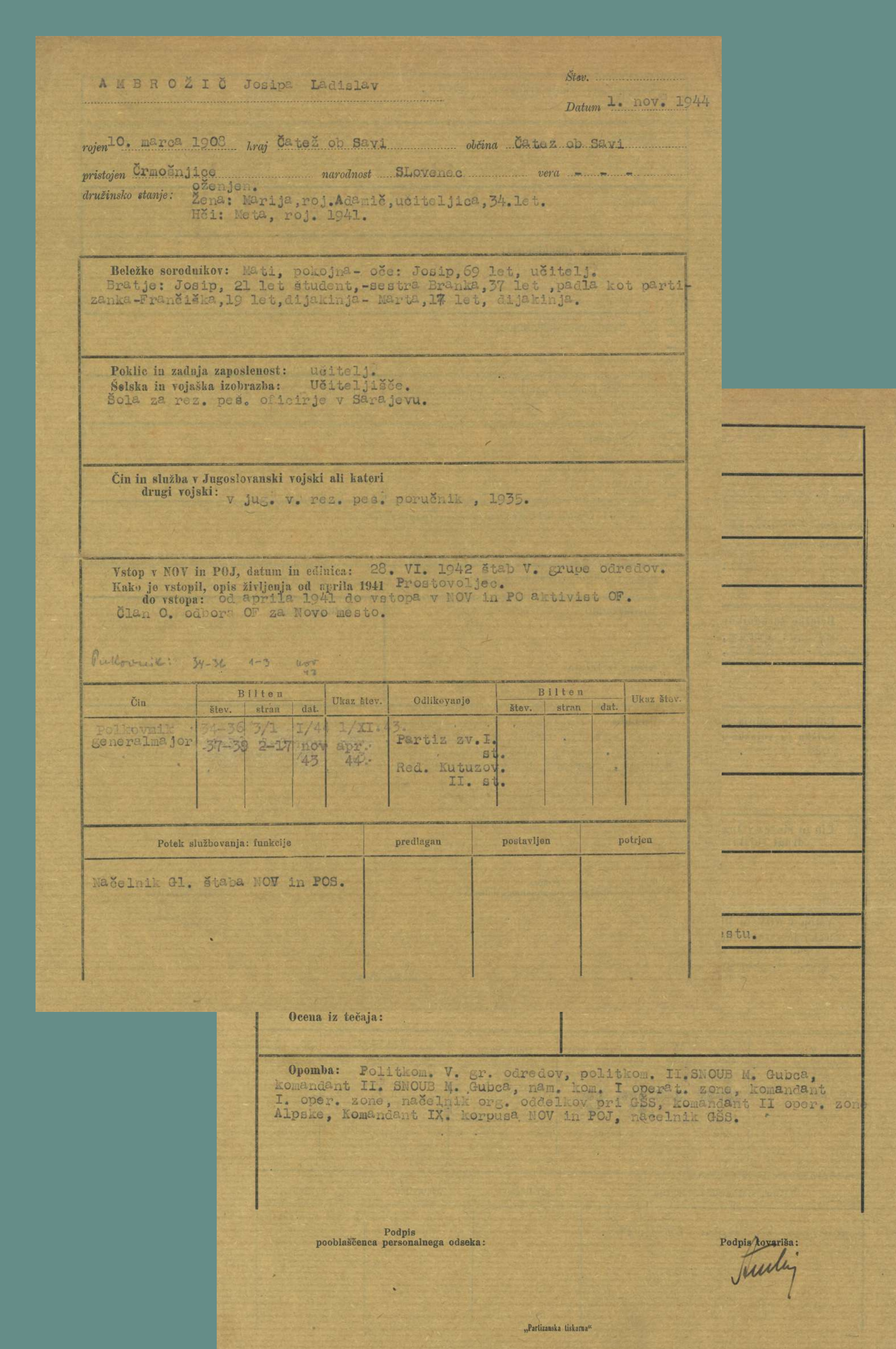
Po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo je konec junija 1941 ustanovljeno Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet kmalu pričelo z oboroženo vstajo proti okupatorju.

Prvi borci so se – celo mimo Komunistične partije Slovenije – organizirali v manjše enote in v t. i. partizanskem zakonu prisegli, da bodo vse svoje moči in sposobnosti usmerili v osvoboditev. Te enote so s svojo aktivnostjo omogočile prihod novih borcev.

Okupatorske oblasti so se jeseni 1941 na vstajniško razpoloženje nasilno odzvale, vendar se je partizansko vodstvo na podlagi poročil o široki podpori, odločilo za okrepljeno politično in vojaško akcijo.

Mobilizacijska komisija je skupaj z vojaškimi referenti v odborih Osvobodilne fronte skrbela za popolnitev partizanskih enot. Po evidencah te komisije je do novembra 1941, ko so njeno vlogo prevzele komande Narodne zaščite, odšlo v partizansko vojsko preko 400 borcev. Številčnejša mobilizacija je sledila v začetku leta 1942, ko je Glavni štab pričel s pripravi na poletno (veliko italijansko) ofenzivo, in februarja ter marca 1943, ob slednji se je izkazalo, da za vse večje število partizanskih enot primanjkuje komandnega kadra. Po kapitulaciji Italije je nastalo do 60 novih partizanskih bataljonov, 18 novih brigad, v zaledju so nastale komande vojaških področij in mest, ki so organom ljudske oblasti olajšale izvrševanje mobilizacijskih in drugih opravil. Na zboru delegatov slovenskega naroda v Kočevju je bil oktobra 1943 sprejet ukaz o splošni mobilizaciji za potrebe narodnoosvobodilne vojske. Slovenski narodnoosvobodilni odbor (prej svet) je kot najvišji predstavniški organ oblasti že jeseni 1941 slovenske partizanske enote razglasil

za vojsko z lastnim poveljstvom in jo vključil v jugoslovansko. Na svojem prvem zasedanju februarja 1944 je SNOS delegiral nižje narodnoosvobodilne odbore, da izvršujejo mobilizacijo vseh narodovih moči za boj, a se je ta dejavnost zaradi močnih pritiskov okupatorskih sil do konca leta 1944 močno zmanjšala. Mobilizacija je bila poleg operativnih nalog tudi naloga partizanskih enot, a jih je zelo obremenila, zato so odhajale po nove borce patrolje, ki so jih vodili terenski aktivisti OF. Ti so organizirali tudi prebege mož iz nemških državnih služb in vojske. Organiziranost partizanske vojske in partizanskih odredov Slovenije kot celote je dopolnjevala razvejanost organov v zaledju, ki je vojaške enote razbremenila na področjih mobilizacije, oskrbe, varnosti in transportov. Na pragu osvoboditve je slovenska partizanska vojska skupaj z zalednimi vojaškimi organi glede na preglednik Glavnega štaba jugoslovanske armade štela skoraj 38.000 borcev. Personalni odseki pri posameznih partizanskih enotah so vodili kadrovske evidence. Največ kartotek se je ohranilo v gradivu Glavnega štaba narodnoosvobodilne vojske Slovenije; gre za kartoteke borcev, oficirjev in podoficirjev, kazenske kartoteke in tudi kartoteke padlih borcev. Slednjih je le okoli 4000, čeprav je skupno število padlih borcev precej večje. S kartotekami borcev in oficirjev je bogat tudi fond 7. korpusa narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Jugoslavije.

LADISLAV AMBROŽIČ
Kartotečni list borca narodnoosvobodilne vojske Ladislava Ambrožiča, ki je imel v kraljevi vojski čin poročnika, v partizanski pa je napredoval najprej v polkovnika in nato v generalmajorja. V partizanski vojski je bil politkomisar 5. grupe odredov, Gubčeve brigade, namestnik komandanta 1. operativne cone, načelnik organizacijskih oddelkov Glavnega štaba Slovenije, komandant 2. operativne cone Alpske, komandant 9. korpusa in načelnik Glavnega štaba Slovenije.
SI AS 1851/3142, t. e. 197, Kartoteka borcev narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije

ALBIN PAJER
Kartotečni list padlega borca partizanske vojske Albina Pajerja, rojenega v Litiji, borca Levstikove brigade, ki je padel 19. julija 1944, pokopan v Gumnišču, svojce je o njegovi smrti obvestila 4. operativna cona.
SI AS 1851/3183, t. e. 238, Kartoteka za svobodo padlega borca

IVANA ARKO
Kazenski list Ivane Arko, pristojne v Sodražico, obsojene zaradi kršitve predpisov o mobilizaciji v partizansko vojsko in o kretanju oseb. S strani Področnega vojaškega sodišča v Ribnici je bila obsojena na zaplembo premoženja. Sodbo je potrdilo tudi partizansko Višje vojaško sodišče.
SI AS 1851/3190, t. e. 245, Kazenski listi partizanov

BOJAN ADAMIČ
Kartotečni list Bojana Adamiča, po poklicu dirigenta na radiu, v kraljevi vojski je imel čin rezervnega podporočnika, v partizansko vojsko je vstopil 30. septembra 1943, bil 1. septembra 1944 imenovan v čin poročnika, kot šef glasbene sekcije je deloval v propagandnem oddelku Glavnega štaba Slovenije, bil je tudi mitraljezec in vojni dopisnik v 18. diviziji.
SI AS 1851/3191, t. e. 246, Kartoteka oficirjev NOV in PO Slovenije

SOCERB BOŽIČ
Kartotečni list borca 7. korpusa Socerba Božiča, živečega v Trstu, v partizansko vojsko je vstopil po kapitulaciji Italije. Zaključil je vojaško akademijo, v kraljevi vojski je imel čin kapetana, v partizanski vojski je kot starešina pehotnega tečaja deloval v oficirski šoli Glavnega štaba Slovenije.
SI AS 1859/IX/0563, t. e. 32, Kartotečni listi borcev 7. korpusa